

Een kwart eeuw Duinbehoud

Collega's aan het woord

HANNEKE MESTERS

Als je wilt weten hoe je overkomt, moet je anderen aan het woord laten. Een vijftal werkcontacten van Stichting Duinbehoud werden geïnterviewd. Een natuur-beheerder, een kustbeschermer, een beleidsambtenaar, een ex-medewerker en een collega-natuurbe-schermer. Ze spraken openhartig over de waarde die de organisatie voor hun werkveld en hun persoonlijke visie gehad heeft.

Terugkijkend naar de geschiedenis van Stichting Duinbehoud kun je niet om een interview met een medewerker van een waterleidingbedrijf heen. Fred van der Vegte, momenteel Adviseur Natuur en Recreatie bij de N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) kent Duinbehoud al vanaf de beginjaren.

Er is per saldo een geweldige klus geklaard!

Een jaar na de oprichting van Stichting Duinbehoud begon hij in maart 1978 als 'duinbioloog' bij het Noord-Hollandse waterleidingbedrijf. Al snel na zijn aanstelling volgde het eerste gesprek met de toenmalig Duinbehoudvoorzitter Helias Udo de Haes. Van der Vegte: "Al snel werd het duidelijk dat er veel van elkaar te leren viel op inhoudelijk gebied, mits beide partijen bereid waren elkaars rol te

respecteren. En eigenlijk is dat door de jaren heen zo gebleven, met als gevolg geleidelijkaan mooie resultaten voor de duinnatuur". Aanvankelijk had Duinbehoud op inhoudelijk gebied een voorsprong. Later, toen de duinwaterbedrijven ieder een eigen staf met ecologen, onderzoekers en beleidsmedewerkers kregen, ontwikkelde de expertise binnen de bedrijven zichzelf natuurlijk ook enorm. "De onafhankelijke, deskundige en vrijmoedige opstelling van Duinbehoud maakte het voor de duinbiologen makkelijker om binnen het eigen bedrijf moeilijke onderwerpen ter discussie te stellen", vervolgt Van der Vegte. In 1978 leidde de opstelling van Udo de Haes tegen de plannen van uitbreiding van open infiltratie in het Kraansvlak tot de eerste milieu-effectrapportage (MER) voor een dergelijk project. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze MER stemde de onafhankelijke Natuurwetenschappelijke Adviescommissie zelfs niet in met het eigen PWN-beleid. Een historische stap in het bedrijf! Uiteindelijk heeft dit mede geleid tot het ontwikkelen van nieuwe zuiveringstechnieken als diepinfiltratie en membraanfiltratie.

Toch zijn er ook wel punten waarop het beter had gekund. "Het is jammer dat jullie nooit een vereniging zijn geworden, en dat het 'ledenaantal' beperkt is gebleven. Wat dat betreft heeft de Waddenvereniging meer kracht en draagvlak weten te ontwikkelen".

Voor de toekomst is zeker een rol voor Duinbehoud weggelegd. "Er is al veel wetgeving maar de waakhondfunctie blijft nodig. Zeker op het gebied van recreatie zou Duinbehoud een duidelijker standpunt in kunnen nemen. Richt je aandacht met betrekking daarop vooral op de gemeentebesturen", is zijn advies. Van der Vegte merkt op dat er veel werk is voor zo'n kleine club mensen. Als laatste wil hij dan ook kwijt dat hij veel respect heeft voor de inzet en de bevoegdheid van de duinconsulenten, vrijwilligers die veel werk van hoge kwaliteit moeten verzetten. "Vijfentwintig jaar lang werken met zo'n inzet en zulke hoge kwaliteit verdient een compliment. Per saldo is er een geweldige klus geklaard!", besluit hij.

"Vijfentwintig jaar lang werken met zo'n inzet en zulke hoge kwaliteit verdient een compliment", besluit Fred van der Vegte (foto: Rob de Waal Malefijt).

Duinbehoud vooral katalysator

Henk de Kruijck is beleidsmedewerker en projectleider bij het Rijksinstituut voor Kust en Zee in Den Haag. Hij gaat vooral in op de samenwerking rond kust- en zeereepbeheer. “Duinbehoud heeft goed gewerkt als katalysator. De organisatie heeft de denkbeelden over dynamisch kustbeheer scherper gemaakt en vorm en inhoud gegeven aan het samengaan van natuurbelang en veiligheid”, meldt De Kruijck desgevraagd. “De mensen van Rijkswaterstaat kunnen met modellen van alles uitrekenen over risico’s en kustveiligheid maar van natuurbehoud hebben ze minder verstand. Samen met Duinbehoud is de stap gemaakt naar een beleid waarin veilig kustbeheer en meer ruimte voor natuur en dynamiek samengaan.” Hij herinnert zich dat de eerste echte contacten ontstonden in het begin van de tachtiger jaren toen de rapporten *Duinen voor de Wind* en *Natuur aan het Werk* werden uitgebracht. Vooral dit laatste is van grote invloed op zijn werk geweest. Het bevatte een inventarisatie van tien punten langs de Nederlandse kust waar dynamisch zeereepbeheer kon worden toegelaten met positieve gevolgen voor natuur en landschap. De Kerf bij Schoorl was een van de tien punten. En hoewel Staatsbosbeheer als beheerder er uiteindelijk goede sier mee maakte, benadrukt De Kruijck dat De Kerf er zonder het werk en initiatief van Duinbehoud nooit gekomen was. Juist het feit dat deze organisatie kon verbeelden hoe de nieuwe situatie eruit zou komen te zien en

in gesprek bleef, heeft veel mensen binnen Rijkswaterstaat over de streep getrokken. Dat is hun kracht in dit werkveld geweest. In de loop der jaren heeft De Kruijck Duinbehoud zien veranderen van een actiegroep die de nadruk legt op alles wat niet deugt tot een gelijkwaardige gesprekspartner en mede-beleidsvoorbereider.

De kust blijft kwetsbaar

Voor de opvattingen en de vele nuttige inhoudelijke informatie vanuit Duinbehoud hebben voor Peter Bos een rol gespeeld in zijn denken over duinnatuur. Drs P.W. Bos werkt voor het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij bij de Directie Natuurbeheer en heeft als beleidsambtenaar al jaren met de stichting te maken. Op de vraag of hij een aantal succesvolle acties kan memoreren antwoordt hij: “Specifieke acties schieten mij niet te binnen. Het is ze gelukt goed kustbeheer voortdurend op de agenda te krijgen en te houden bij nationale, regionale en lokale overheden en organisaties”. Ook Bos heeft de organisatie zien veranderen van actiegroep tot serieuze overlegpartner met een gedegen kennis van zaken. Hun kritische en vernieuwende inbreng is belangrijk, vindt hij. De komende jaren zal de vraag naar een integrale aanpak in het kustbeheer steeds verder groeien. Voorlopig is dit nog vooral een papieren concept. Duinbehoud kan een rol spelen door duurzaam kustbeheer in de praktijk te stimuleren. Bos voegt daar aan toe: “Dit zou

Wat een kwart eeuw geleden ondenkbaar was, vindt momenteel overal plaats. (foto: Anton Olliehoek).

"Deze omslag in benadering heeft toch een zekere eeuwigheidswaarde", vertelt Albert Salman (foto: Hanneke Mesters).

kunnen in de rol van een soort advies- of servicefunctie naar instanties en (lokale) groepen over hoe je de principes van integraal kustzonerbeheer concreet kunt toepassen". Daarnaast blijft de organisatie nodig als luis in de pels, want de kust blijft kwetsbaar.

Samenwerken voor duinbehoud

Anky Woudstra, programmaleider gebiedsbescherming van de Waddenvereniging, vertelt dat de Waddenvereniging en Stichting Duinbehoud sinds de oprichting veel contacten hebben gehad. Bestuursleden en medewerkers van Duinbehoud waren bijvoorbeeld lid van de Werkgroep Beheer van de Waddenvereniging en zo kon het gebeuren dat de organisaties in 1990 gezamenlijk het symposium *Duinen in Beweging* organiseerden en het gelijknamige boekje uitbrachten. Hierbij is veel kennis-input door Duinbehoud geleverd. "In die tijd werkten de organisaties samen bij het tumult over Rottum en publiceerden ze een gezamenlijke visie op de zogenaamde natuurvriendelijke behoudsmaatregelen. Ook bij diverse andere concrete bedreigingen van de (wadden)duinen of de (wadden)kust hebben de organisaties elkaar ondersteund bij lobby, overleg en procedures. Dit betrof hotelbouw, strandpaviljoens, golfbanen, gaswinning, windmolens en dergelijke", laat Woudstra weten.

Werkbezoeken aan de eilanden werden zo af en toe gezamenlijk afgelegd, ook al vanwege de persoonlijke overlap in 'consulenten' van Duinbehoud en contactpersonen van de Waddenvereniging. Bij het maken van de ecosystemievisie *Duinen voor de Wind* werd goed samengewerkt evenals bij de nota's over kustbeheer. "Zo vertegenwoordigt Duinbehoud de Waddenvereniging in de provinciale kustvisie-activiteiten", aldus Woudstra. Het is nodig steeds alert te reageren op bedreigingen en aantastingen van de duinen. Duinbehoud richt zich daarbij vooral op West-Nederland, terwijl het netwerk van consulenten en de contacten met de Waddenvereniging van belang blijven

voor de toekomstige bescherming van de waddenduinen.

Kritisch blijven

Dit overzicht is niet compleet zonder een bijdrage van Albert Salman, nu secretaris generaal van de Kustvereniging EUCC (Europese kustorganisatie), maar jarenlang het gezicht van Duinbehoud. Hoe kijkt hij terug op de afgelopen periode?

Als grootste verdienste van 'zijn tijd' ziet hij de omslag in de benadering van de problematiek. "Van een defensieve houding sloegen we om naar een coöperatieve houding". Net als Van der Vegte refereert hij aan de eerste MER voor de beoordeling van de plannen van de PWN voor uitbreiding van de waterwinning in het Kraansvlak. Van 'hoe moet het niet', werd het 'hoe kan het beter'. Eigenlijk is hiermee een weg ingeslagen die tot de hedendaagse natuurherstelprojecten in de duinen maar ook elders in Nederland heeft geleid. Wat een kwart eeuw geleden ondenkbaar was, vindt momenteel overal plaats: grootschalige verstuwings- en vernattingsprojecten. In die zin heeft Duinbehoud dus zeker een voorloperfunctie gehad die overgenomen is door grote organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. "Deze omslag in benadering heeft toch een zekere eeuwigheidswaarde", vertelt Salman, "omdat er meer gebeurt in het landschap dan alleen het stoppen van de waterwinning. Bovendien blijft het ontwikkelen van nieuwe natuur actueel, omdat er altijd bedreigingen zullen blijven bestaan". Terugblikkend naar zijn eigen rol zegt hij: "de harde toon heeft wel een schokeffect teweeggebracht, maar de houding van de waterwinbedrijven is daardoor in positieve zin voor de natuur veranderd. Gevolg is dat duinonderzoek en -beheer in deze organisaties goed van de grond zijn gekomen". Tevreden kijkt Albert terug op het wettelijk kader dat ontwikkeld is. Natuurlijk kan het altijd beter, maar de Europese Habitatrichtlijn biedt een bescherming die er niet om liegt. Kijk bijvoorbeeld maar naar het bouwproject aan de binnenduintrand bij Noordwijkerhout dat onlangs werd stilgelegd vanwege het voorkomen van duinhagedissen. Hij noemt twee belangrijke taken voor de toekomst: de waakhondfunctie toegespitst op bedreigende ontwikkelingen als gevolg van waterwinning, recreatie en bouwprojecten. En last but not least de denktankfunctie. "Het goede van de club is dat ze steeds kritisch blijven, ook naar zichzelf. Want ook binnen het natuur- en kustbeheer schieten organisaties in hun verandering wel eens te ver door".